DANILO KIŠ

M. T. asszony halálhírére

Ez aztán jó munka volt, Halál,
ez aztán siker,
mekkora erődöt romboltál le!
Mennyi húst habzsoltál be,
mennyi csontot törtél össze
ilyen rövid idő alatt.
Mennyi energiát fordítottál erre
gyorsan, ahogy cigarettát szívna ki más.
Micsoda munka volt ez, Halál,
micsoda erőfitogtatás.
(Pedig hittünk volna puszta
becsületszavadnak is.)

Eörsi István fordítása

EÖRSI ISTVÁN

D. K. író M. T. asszonyról szóló halálversére

A hús és vidámság
rengedező keretébe
ágyazott színházi asszony
mohó felfalatását
fél-hangszalaggal idézte fel,
zörögve, fél-tüdővel,
operációk után, két besugárzás közt,
felismerve, hogy az ő csont-bőr-zsákja
morzsa csak a Halál fél fogára.

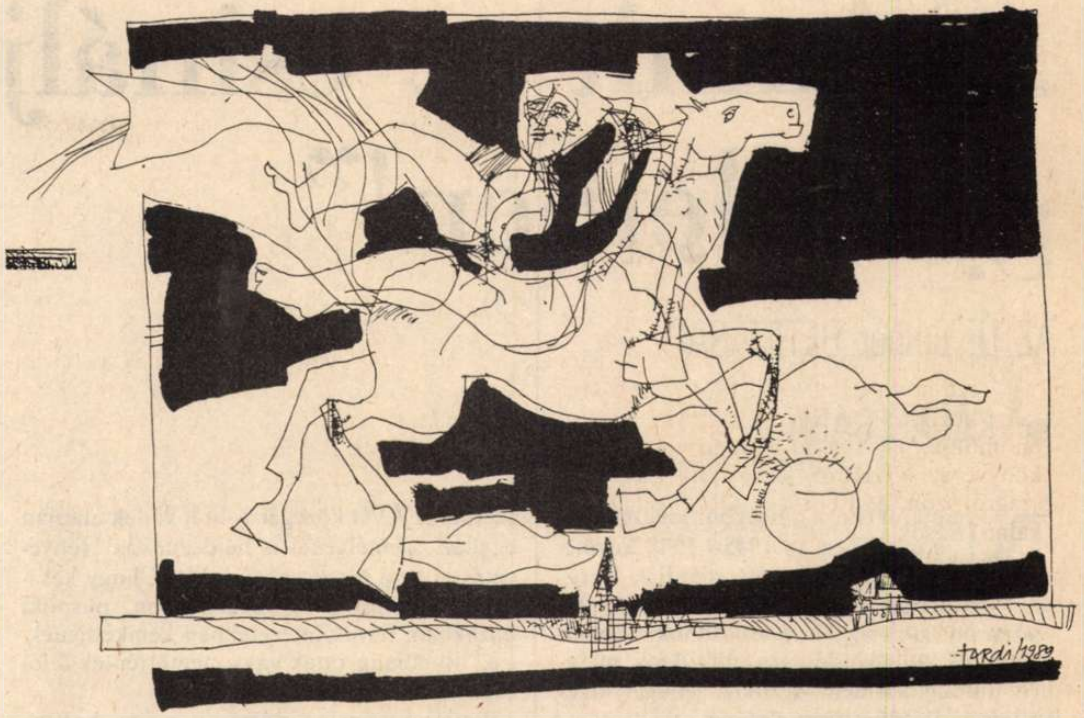

TARDI LAJOS RAJZA

Megjegyzések Danilo Kiš halálverséhez

Mira Trajlovičot az *Atelier 212* nevezetű színház irodáiban és az irodák előtt, a folyosón lestem kétségbeesett reménnyel szeptember végén néhány napig, a hetvenes évek kezdetétől egy tucatnyi éven át. A belgrádi színházi fesztiválnak, a BITEF-nek az igazgatónője volt, én pedig jegyekért vagy legalábbis besurranási lehetőségért kuncsorogtam. Mira Trajlovičot rendszerint megelőzte a kacagása. Amikor megérkezett, haptákba vágtam magam az árnyékában, és kevert külhoni nyelveken előadtam kérésemet, miközben ő ott hullámzott fölöttem.

Amikor 1983-ban a kaposvári színház Sade/Marat-produkcióját meghívták a nancy-i fesztiválra, levelet írtam neki, mert ennek a színházi találkozónak is ő volt az igazgatónője. Feleleventettem belgrádi ismeretségünket, és ismét a segítségéért folyamodtam. Ha levelem alapján nem emlékezne rám — írtam —, szívesen elküldeném neki a fényképemet, csak attól tartok, hogy félreért. Nancyba érkezve találkoztam vele az utcán. Lába gyökeret vert, rám bámult, majd harsány hahotára fakadt. Nevetését mindmáig őrzöm fülem labirintusában.

Danilo Kiš egy időben az Atelier 212 dramaturgja volt. Jól ismerte és szerette Mirát. Utoljára Nancyban láttam őket együtt, ahol bemutatták Danilo Ljubiša Ristič által színpadra állított regényét.

Tüdőoperációja (1987) után Danilo attól is szenvedett, hogy nem volt kedve írni. Azt tanácsoltam neki, hogy próbálkozzon meg a verssel. Mint műfordító bebizonyította már, hogy költőnek is kiváló. A vers kifog a betegségen, mert nem követel tartós koncentrációt. Később, amikor felerősödik az önkifejezés vágya, visszatérhet régi műfajaihoz. Danilo nem állt kötélnek, mert — mint mondta — négy-ötszáz költő is van Jugoszláviában, aki jobb nála; prózáját viszont kevesen múlják felül, pontosabban senki. Ezen többször is elvitatkoztunk. Azt bizonygattam, hogy az embernek méricskélés és összehasonlítások nélkül azt kell csinálnia, amire éppen képes. Nem tudtam meggyőzni. Örülök, hogy mégiscsak írt verset, értesülésem szerint többet is.

EÖRSI ISTVÁN